

Gjengedal, Schiøtz og Blystad,
redaktører

Helse i tid og rom

Boken er blitt til etter en tverrfaglig konferanse ved Universitetet i Bergen i 2005 der grunntemaet var helse knyttet til rom, steder og deres arkitektur. Det dreier seg altså om helseinstitusjoner som tilbyr liggedøgn. Historisk gjennomgang av tenkesett, trender og impulser fra utlandet utgjør tidsdimensjonen. Boken bygger på bearbejdede manuskripter for publisering i bokform.

Initiativet er rosverdig. Universitetet i Bergen har også tidligere arrangert en tverrfaglig konferanse der helse-spørsmål stod sentralt – og påtok seg også da å presentere temaene i bokform (Elvbakken og Solvang (red): Helsebilder. Sunnhet og sykdom i kulturelt perspektiv. Fagbokforlaget; 2002).

Bak på denne boken står at den er skrevet av antropologer, filosofer, historikere og arkitekter, og at den er tilrettelagt for helsefag- og arkitektstudenter. Den omhandler i liten grad ambulatorier som våre tannlegepraksiser, men vi kan likevel få med oss nyttige synspunkter til vårt bruk.

Boken er inndelt i tre hoveddeler:

Første del inneholder et kapittel som omhandler forholdet mellom estetikk og velvære. Annen del dreier seg om rom, sted og helse i historiske sammenhenger. Siste del består av fem kapitler og handler stort sett om arkitekturens forhold til fenomenologien som filosofisk retning.

To av redaktørene har egne kapitler i boken, den tredje er kanskje den som anonymt har skrevet innledningene til de tre bolkene den er inndelt i? Resultatet er blitt en bok med mye lettlest, interessant og tankevekkende stoff, men også noe som er presentert slik at denne leseren ble trett.

Arkitekt Birgit Colds artikkel om estetikk, velvære og helse dreier seg i utgangspunktet om ikke-målbare størrelser. Den inneholder en del prat, men forfatteren refererer noen studier der antall liggedøgn i sykehus er brukt som enhet. Trivelige, lyse rom med utsikt til hage gjør pasientene raskere friske. Det beste ved denne artikkelen er hennes tegninger.

Historikeren Ida Blom har en interessant artikkel som løfter rom-begrepet fra bare å dreie seg om de fysiske rom i en behandlingsinstitusjon til også å dreie seg om pasienters og pleieres handlingsrom. Hun bruker eksempler fra historien om tuberkulose

og kjønns sykdommer, men hennes konklusjoner gjelder like fullt for dagens sykdomsbilder.

Historikeren Aina Schiøtz går også historisk til verks. Hun forteller om de rette linjer og de rene flaters ideologi, om bolighygien under funksjonalismen. Interessant er det at en av hennes illustrasjoner viser et stueinteriør fra 1880-årene med alt funksjonalistene ville til livs. Det er til forveksling likt interiøret Birgit Cold har tegnet som eksempel på «hjemlig atmosfære som de fleste setter pris på».

Pedagog og filosof Jan Bengtsson forteller om *Vårdens byggda miljøer: en fenomenologisk inblick*. For å få med seg essensen, skal leseren holde tungen rett i munnen. Denne svenskspråklige artikkelen er lang og tunglest, og leseren må bruke det hun/han måtte ha av filosofisk kunnskap for å få noe utbytte.

Den som holder ut, får sin lønn i neste artikkel: *Livsverden, arkitektur og sykdom*. Fysiker og filosof Ragnar Fjelland og professor i sykepleie Eva Gjengedal, har skrevet en glitrende artikkel. Den kaster lys over foregående artikkel og er til å bli klokere av.

Intensivsykepleier Gunnhild Blåka gjengir sykepleieres frustrasjon over plassbegrensningene, omstillingskra-

vene og mangelen på ro for pleiere og pårørende i moderne sykehus i artikkelen *Den moderne død – det kontrastfylte rommet*.

Sykepleier og sosialantropolog Frode Fadnes Jacobsen diskuterer i artikkelen *Rom for omsorg, rom for makt* om kommandolinjer i institusjonene blir påvirket av plassering av kontorer, vaktrom, korridorløp og hvilerom for pasienter.

Samlet sett en interessant bok som inspirerte denne leseren til å spasere deler av skoleveien fra studietiden. Når jeg står i Kirkeveien i Oslo, ikke langt fra krysset mot Geitmyrsveien, kan jeg samtidig se to kirketårn og ett sykehustårn bygget i samme epoke. Tårnet på Ullevål sykehus er riktignok noe annerledes utformet enn kirketårnene, men ikke mindre pompøst. I dag bygges sykehus mer som næringsbygg og rager som tårn i seg selv. Inngangspartiene er lite dominerende og hagene som før var en viktig del av sykehusområdene, kan man lete etter. Teknologi og rasjonalitet dominerer – på godt og vondt.

Boken er utenpå og inni utstyrt med en figur, en mann som ser ut som om han er hentet ut fra Olsenbanden. Han holder et ur som ser ut til å være fem på ett, men når han speilvendes, blir klokka hans fem over elleve. Underlig.

Boken inneholder en omfattende litteraturliste.

Leif Arne Heløe

Oslo: Cappelen Damm; 2008. 172 sider.
14 illustrasjoner i svart/hvitt.
ISBN 978-82-02-26004-0

Informativ lærebok for alle som vil forske

Petter Laake, Bjørn Reino Olsen, Haakon Breien Benestad, redaktører:
Forskning i medisin og biofag

Boken er skrevet for doktorgradsstudentene innen medisinsk og biofaglig forskning. Behovet for en slik lærebok oppsto da man vedtok en omlegging av den norske doktorgraden. Omleggingen innebærer at doktorgradstudentene skal ha en vitenskapelig grunnutdanning som skal danne basis for deres videre forskning. Grunnutdanningen forutsetter at studentene skal tilegne seg kunnskap om blant annet vitenskapsteori, etikk, statistikk og forskningsmetode. Boken er skrevet av forskere ved Universitetet i Oslo, og forfatterne har lagt ned et stort arbeid i å systematisere og komprimere kunnskap som vanligvis finnes i temabøker innen hvert enkelt emne.

Første utgave av boken kom i 2004, og i 2007 kom den engelske utgaven av samme bok. Den norske utgaven er nylig utkommet i revidert utgave (2008). Boken er på totalt 538 sider og er oversiktlig bygget opp med tema som reflekterer de ulike emnene i forskerutdanningen. Kapitlene som omhandler vitenskapsteori, etikk, planlegging av forskningsmetode, literatursøk og vitenskapelig kommunikasjon er høyst aktuelle for alle forskere. Her gjennomgås systematisk grunnleggende kunnskap som er nødvendig for å komme i gang med et forskningsprosjekt. I metodekapitlene gis en oversikt over prinsipper for basale metoder brukt innen ulike retninger av medisinsk forskning. Innen basalbiologiske forskningsmetoder gis molekylærbiologi en bred og grundig omtale, mens det store spekteret av andre laboratoriemetoder knapt er gitt noen plass. Dette kan ha sin årsak i at molekylærbiologiske metoder er moderne og fremtidsrettet, men samti-

dig har man i en slik bok som denne en mulighet til å gi leserne et innblikk i problemer knyttet til disse metodene, slik det er gjort i andre metodekapitler. Boken inneholder et meget systematisk kapittel om bruk av dyremodeller og tar så for seg metoder brukt innen klinisk forskning og epidemiologisk forskning. Bokens siste kapittel omhandler søknad om forskningsmidler og gir en oversikt over de mest aktuelle kildene der man kan søke om forskningsmidler.

Boken er meget godt egnet for målgruppen. Den gir et godt grunnlag for å komme i gang som forsker, men bør følges opp med mer fordypende lesing tilpasset hver enkelt ph.d.-student. Boken formidler også holdninger som er viktige for studentene å ta med i sin videre karriere. For eksempel kan man lese på side 239 under kapittelet *Basalmedisinsk forskning: Hemmelighold skaper ikke høyverdig basalforskning. Åpenhet, intellektuell generøsitet og fri utveksling av ideer, informasjon og reagenser kreves for at spennende, innovativ vitenskap skal bli til*.

At forlaget også har laget en engelsk versjon av boken, er meget prisverdig og faktisk også en forutsetning for at boken kan utnyttes som tiltenkt, ettersom vår forskerutdanning er internasjonal og åpen for studenter uten norsk som morsmål.

Boken benyttes ved forskerutdanningen innen odontologi og medisin ved to av våre læresteder med tannlegeutdanning (Oslo og Bergen). Jeg vil også anbefale boken for andre som driver eller er interessert i forskning, og som kan ha behov for en grunnleggende og systematisk bok innen dette tema.

Anne Christine Johannessen

Oslo: Gyldendal Norsk Forlag AS; 2008.
ISBN 9788205311152

Engelsk utgave: *Research Methodology in the Medical and Biological Sciences*. Eds.: Laake P, Benestad HB, Olsen BR. Academic press; 2007. ISBN-13: 978-0123738745